

Прилог 1

ПРАШАЛНИК ЗА ПРОЦЕНА НА ИНФОРМИРАНОСТА И СТАВОВИТЕ НА НАСТАВНИЦИТЕ ЗА АКАДЕМСКИТЕ ПОСТИГНУВАЊА И ВКЛУЧУВАЊЕ ВО ЗАЕДНИЦАТА НА УЧЕНИЦИТЕ СО ВИСОКОФУНКЦИОНАЛЕН АУТИЗАМ

Почитувани наставници и професори,

Основната цел на овој прашалник е да се добијат сознанија во врска со Вашата информираност и ставовите за лица со високофункционален аутизам во сите сфери од секојдневниот живот, ставајќи акцент на образованието. Прашалникот се состои од неколку прашања на кои одговарате со одбележување на еден од понудените одговори или искажување на вашите мислења и ставови.

Анкетирањето е анонимно. Информациите ќе бидат искористени за магистерскиот труд насловен “Ставови на наставниците за академски постигнувања и вклучување во заедницата на учениците со високофункционален аутизам” на магистрантот Бранкица Ангелевска, студент на втор циклус студии на Институт за специјална едукација и рехабилитација при Филозофскиот факултет во Скопје!

Ви благодарам за соработката!

1. Пол

а) машки б) женски

2. Возраст

---

3. Училиште каде што предавате

---

4. Степен на постигнато образование

---

5. Дали сте запознаени со терминот аутистичен спектар на нарушување (АСН)?

а) Да б) Не

6. Дали сте запознаени со терминот високофункционален аутизам?

а) Да б) Не

7. Накратко наведете што подразбирате под терминот аутистичен спектар на нарушување и високофункционален аутизам?

---

8. Дали некогаш сте посетиле семинар или обука во врска со специјална едукација на лица со аутистичен спектар на нарушување или Аспергер синдром?

а) Да б) Не

9. Дали сте предавале на ученик/ученичка со високофункционален аутизам?

а) Да б) Не

10. Дали сте успеале да ги идентификувате учениците со високофункционален аутизам?

а) Да б) Не

11. Обележете ги полињата кои најдобро го опишуваат карактерот и однесувањето на лицето со висок функционален аутизам.

- Не покажува емпатија за околината
- Избегнуваат контакт со очи или зјапаат во другите
- Не сакаат промени во секојдневната рутина
- Премногу се чувствителни на сензорните дразби
- Премногу се фокусирани на одредена тема и често зборуваат само за таа тема, на пример за диносауруси
- Имаат необични интереси и се преокупирани со нив, како на пример цртање на детални прикази
- Комуникацијата е сиромашна и најчесто еднострана
- Имаат нормален говор и интелектуален развој
- Покажуваат извонреден талент на одредено поле и сиромашно разбирање на повеќето аспекти од животот
- Поседуваат сиромашни и неконвенционални социјални вештини

12. Дали во вашето училиште е вработен специјален едукатор кој може да ви помогне при креирање стратегија за работа со ученици со АСН?

а) Да б) Не

13. Доколку имате или сте имале ученик/ученичка со високофункционален аутизам дали сте имале помош во организацијата на наставниот план од специјален едукатор?

а) Да б) Не

14. Дали имате чести средби со родителите и специјалниот едукатор задолжен за образованието на ученикот/ученичката?

а) Да б) Не

15. Дали вашата училница е опремена со визуелен распоред на активностите и други дидактички материјали за учениците со АСН?

а) Да б) Не

16. Дали сметате дека е од корист за учениците со високофункционален аутизам да бидат сместени во одделенија/класови во редовните училишта?

а) Да б) Не

17. Дали сметате дека учениците со високофункционален аутизам се добро прифатени од нивните соученици и дали покажуваат разбирање за нивните потреби?

а) Да б) Не

18. Дали сметате дека сите наставници треба да поминат основна обука за работа со ученици со АСН?

а) Да б) Не

19. Дали би Ви пречело доколку во вашето одделение/клас има дете со високо функционален аутизам?

а) Да б) Не

20. Доколку одговорот е да на претходното прашање, Ве молиме наведете кратко објаснување на причините.

---

21. Дали сметате дека лицата со високофункционален аутизам имаат исти права како и лицата со типичен развој? Наведете кус одговор.

---

22. Дали сте или сте биле во контакт со лице со АСН во Вашиот приватен живот, надвор од училиштето?

а) Да   б) Не

23. Дали сметате дека лицата со АСН имаат еднакви можност при процесот на вработување во нашето општество? Наведете кус одговор.

---

24. Дали сметате дека во нашата држава има доволно обучен кадар за работа со лицата со АСН?

а) Да   б) Не

25. Дали имате сознанија дали лицата со високо функционален аутизам се вклучени во доволен број социјални активности и настани?

а) Да   б) Не

26. Дали сметате дека е потребно да се покрене јавната свесност во врска со потребите на лицата со АСН?

а) Да   б) Не

27. Дали учениците со ВФН воспоставуваат пријателски релации?

а) Да   б) Не

28. Дали лицата со ВФА воспоставуваат партнерски релации?

а) Да   б) Не

Прилог 2

Доколку имате или сте имале искуство на работа со ученик со ВФА Ве молам одговорете на останатите прашања:

Аспергер тест за деца

Првите две прашања не се задолжителни. Доколку не сакате да ги одговорите, одбележете ја опцијата “Претпочитам да не одговорам”.

Пол	на	лицето	со	АС
<hr/>				
Возраст				
<hr/>				
Претпочитам	да	не	одговорам	
<hr/>				

КОМУНИКАЦИЈА

- Целта на овој дел е да ги процени вештините за комуникација кои Вашиот ученик/чка ги стекнал/а досега. Доколку сте обезбедиле информација за полот и возраста, прашањата ќе бидат наменети за конкретни области кои соодветни за неговата/нејзината возраст.

Кога ќе биде затекнат/а како прави нешто погрешно или во тешка ситуација, може	Секогаш	Се напрега	Само во	Скоро	
--	---------	------------	---------	-------	--

да измисли приказни за да се оправда *измислувањет о приказни е доста лесно за него/неа		да одговори	екстремни ситуации	никогаш	
Откако ќе се врати од друштвен настан, детето лесно може да се присети на лицата кои ги сретнал/а и неколку интеракции што остварил/а со нив	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Кога детето зборува, ретко стопира за да слушне што некој друг би имал да каже. Се нервира ако го/ја прекинат.	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Ужива во друштеви разговори, барем со	Понекогаш е премногу зборлив/а	Одговара само кога ќе се постави	Се напрега при разговори	Обожува да разговара	Вообичаено не

членовите на семејството и пријатели		прашање			
После неколку пати, Вашето дете лесно може да забележи кога го/ја задевате за истата работа *лесно “чита меѓу редови” кога некој зборува со него/неа	Поголемиот дел од времето	Само понекогаш	Не прави разлика	Доста често	Ретко
Кога разговара на телефон, детето често не е свесно кога е негов/нејзин ред да зборува	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето често се напрега да одржи разговор со децата од негова/нејзина возраст. Лесно се откажува од разговорот и делува чудно.	Тој/таа е самотник	Му/и треба поддршка за да отпочне разговор	Нема да се вклучи во разговорот, без разлика на се	Обожува да е во друштво	Се обидува да го води/доминира разговорот
Тој/таа е					

чувствителен и полн/а со разбирање. Разбира кога неговите/нејзин ите дејства повредиле некого и се обидува да се искупи за тоа.	Поголемиот дел од времето	Само понекогаш	Не прави разлика	Доста често	Ретко
Детето е упорно за тоа што точно сака и може да прави тантруми ако се обидете да го/ја спречите.	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

ВЕШТИНИ ЗА НАБЉУДУВАЊЕ

- Овој дел ги прценува вештините за набљудување на детето, во споредба со децата со типичен развој на приближната возраст.

Детето често го привлекуваат одредени детали од некоја информација *често се навлекува на	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
---	------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------	--------------------------	--------------------------------

броеви на куќи и улици, регистарски таблички или можеби само одредена шема на броеви		согласувам			
Детето има тенденција да забележи мали звуци кои Вие или луѓето околу вас ги игнорираат	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
За разлика од другите дена на негова/нејзина возраст, Вашето дете е вообичаено прецизно за датуми и фасцинирано од календарски настани *на пр. Секогаш го знае датумот и денот од неделата. Лесно може да пресмета кој датум е наредната среда или минатиот четврток. Дури и	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

да згреши покажува голем интерес на темата.					
Кога му/ и читате приказна, лесно ги согледува намерите на ликовите. *не му/ и е проблем да ги замисли ликовите од книгите	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето лесно приметува детали. Работи што поминуваат незабележано од други луѓе, често го привлекуваат неговото/нејзиното внимание. Промена на тие детали може да го/ја вознемират.	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Гледајќи во некого, лесно може да забележи дали некој е среќен или лут на него/неа. *забележува како	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

се чувствуваат луѓето околу него/неа					
Детето има чудни навики, кои не се забележуваат кај другите деца. *на пр. лулање, плескање со рацете, зборува со себе или мрмори секвенца на зборови кои немаат смисла	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето тешко може да замисли како е да си на нечие место *не ги разбира туѓите перспективи и ставови	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

БИХЕЈВИОРАЛНИ, СЕНЗОРНИ И МОТОРНИ ВЕШТИНИ

Личните навики играат суштинска улога за прецизно дијагностицирање на аутизам кај децата. Овој дел помага да се одредат сензорните, когнитивните и бихејвиоралните шеми кои ги поседува детето.

<p>Детето нема проблем со визуелизација. Кога се обидувате да нацртате познат објект, тој/таа активно учествува *ако се обиде да замисли нешто, нему/неа му/ и е лесно да креира умствена слика</p>	<p>Потполно се согласувам</p>	<p>Ниту се согласувам, ниту не се согласувам</p>	<p>Потполно не се согласувам</p>	<p>Делумно се согласувам</p>	<p>Делумно не се согласувам</p>
<p>Детето секогаш преферира да го користи истиот пристап кон извршувањето на работите или решавање проблеми, иако Вие сте го/ја охрабриле да користи друга опција.</p>	<p>Потполно се согласувам</p>	<p>Ниту се согласувам, ниту не се согласувам</p>	<p>Потполно не се согласувам</p>	<p>Делумно се согласувам</p>	<p>Делумно не се согласувам</p>
<p>Како реагира лицето при промена на рутина? *одберете ја емоцијата која</p>	<p>Луто</p>	<p>Вознемирено</p>	<p>Неутрално</p>	<p>Среќно</p>	<p>Возбудено</p>

најдобро го/ја опишува					
Кога читате приказна, тој/таа лесно може да визуелизира како изгледаат ликовите	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето е повеќе заинтересирано да ги согледа шемите во нештата, отколку самите нив.	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето често се внесува премногу во нешто што му е прирака до тој степен што покажува малку или никаков интерес во промените во околината.	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето може да ја визуелизира поголемата слика наместо ситниците. *или на пр. Разбира дека	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

брокулата е здрава и дека здравата храна е добра иако можеби нема убав вкус		согласувам			
Како се чувствува детето кога треба да се префрли од една активност на друга? *одберете ја емоцијата која најдобро ги опишува неговите чувства	Луто	Вознемирено	Неутрално	Среќно	Возбудено
Детето не ги приметува ситните промени во нечиј изглед или ситуација	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето често го одбира следното дејство базирано на инстинктите и реагира спонтано	Базирано на инстинкти	Екстремно методично	Сака да планира	Се збунува	
Кога ќе го/ја попречат во нешто што прави, лесно потоа може да се врати на тоа	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

што правел/а					
Детето има тенденција да се вознемири при нова или неочекувана ситуација	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

ЛИЧНИ ИНТЕРЕСИ

- Општите интереси (или нивниот недостаток) кои ги демонстрира Вашето дете во нормалните животни настани, влијаат на неговиот/нејзиниот севкупен развој. Овој дел од тестот ги мери нивоата на тие интереси за да идентификува Аутистични карактеристики.

Детето обожува да собира тривијални работи и информации и ги негува како скапоцени *на пр. Видови на автомобили	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Каде преферира да биде детето?	Библиотека	Роденденска забава	Игралиште	Дома	Забавен парк
Што најмногу сака да прави детето за викенд?	Посета на музеј	Плажа	Кино	Напревар	Да чита
Оценете ги по					

редослед оние предмети коишто највеќе му/ и се допаѓаат, со тоа што 5 е највисоко	Математика	Науки	Англиски	Историја	Друго
	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Вашето дете многу се вознемирува ако не му/и е дозволено да ги прави работите коишто многу ги сака, иако се обидувате да го вразумите. *има тенденција да покажува силна заинтересираност за некои работи	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

СОЦИЈАЛНА ИНТЕРАКЦИЈА

- Целта на овој дел е да ги процени вештините за социјална интеракција кои Вашето дете ги развило досега.

При друштвени собири, детето е доста релаксирано. Иако тој/таа	Потполно	Ниту се	Потполно	Делумно се	Делумно не
---	----------	---------	----------	------------	------------

првенствено може да се чувствува непријатно, постепено се опушта.	се согласувам	согласувам, ниту не се согласувам	не се согласувам	согласувам	се согласувам
Детето сака да запознава нови луѓе од друга култура и околина	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето не може да разбере кога на неговите/нејзините пријатели или блиски роднини им е здодевно. Тој/таа одбива да се откаже *не може да разбере дали некому му е здодевно да го/ја слуша	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето обожува да прави работи со други луѓе наместо сам/а	Потполно се	Ниту се согласувам,	Потполно не се	Делумно се согласувам	Делумно не се

На пр. да си игра, да учи, да гледа филмови	согласувам	ниту не се согласувам	согласувам		согласувам
На детето му/ и е лесно да води секојдневни разговори со неговите/нејзините баба и дедо и пријатели на семејството. Тој/ таа ги иницира тие разговори.	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Колку пријатели има детето? (Приближно?)	Повеќе од 10	2	Нема пријатели	5 до 10	1
Детето повеќе сака да поминува време со блиски луѓе отколку со гацети и други предмети	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Кога група на деца се забавуваат, тој/таа се чувствува отфрлено, како да е последниот/та кој/а ја разбрал/а шегата.	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам

Како наставник, дали детето бара претерано внимание и време од Вас?	Да	Не	Можеби		
Детето се возбужда за венчавки и роденденски забави и многу се забавува при тие пригоди	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето разбира што Вие (како наставник) Очекувате од него/неа *лесно ги предвидува намерите на луѓето	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Детето често ги разбира границите пomeѓу културно и некултурно однесување	Потполно се согласувам	Ниту се согласувам, ниту не се согласувам	Потполно не се согласувам	Делумно се согласувам	Делумно не се согласувам
Дали детето ужива да добива внимание?	Да	Не	Можеби		

